

Nr 247.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående tilläggspension åt vissa i statens tjänst anställda personer; given Stockholms slott den 9 mars 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen under punkterna 1:o—7:o hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 9 mars 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler uppkomna frågor om tilläggspension åt i det följande angivna, i statens tjänst anställda personer och anför därvid:

1:o.

Professor emeritus vid universitetet i Lund Karl Anders Axel Grönwall. Av handlingarna i ärendet inhämtas, att Grönwall är född den 27 februari 1869 och sålunda den 27 februari 1934 uppnått föreskriven pensionsålder;

att han den 31 maj 1897 promoverades till filosofie doktor vid universitetet i Lund;

att han under åren 1893, 1896 och 1897 var förordnad såsom extra geolog med full tjänstgöring vid Sveriges geologiska undersökning under sammanlagt 5 månader 12 dagar;

att han under tiden 1 januari—31 mars 1907 och 1 april—27 maj 1910 eller alltså under tillhoppa 4 månader 27 dagar tjänstgjorde vid Sveriges geologiska undersökning såsom extra byråtjänsteman med full tjänstgöring;

att han den 27 maj 1910 utnämndes till geolog (från 31 december 1914 statsgeolog) vid Sveriges geologiska undersökning, vilken befattning han innehade till den 27 april 1917;

att han sistnämnda dag utnämndes till professor i geologi och mineralogi vid universitetet i Lund, från vilken befattning han erhållit avsked från och med den 28 februari 1934;

samt att han under tiden 1 oktober 1896—30 juni 1898 tjänstgjorde vid Köpenhamns universitets mineralogiska museum såsom paleontologisk assistent och under tiden 1 juli 1898—31 mars 1910 innehade anställning vid Danmarks geologiska undersökning, till en början efter särskilt förordnande och därefter såsom fast anställd assistent och geolog.

Grönwall har — under framhållande att hans anställningstid i svenska statens tjänst icke uppginge till fullt det antal år, 25 år, som erfordrades för hel professorspension — hos Kungl. Maj:t anhållit om tillstånd att kvarstå vid sin professorsbefattning, intill dess han uppnått sålunda erforderligt antal tjänstår. Denna ansökning har Kungl. Maj:t genom beslut den 22 september 1933 lämnat utan bifall.

Alternativt har Grönwall, under] återopande av sin förut omnämnda tjänstgöring vid Köpenhamns universitets mineralogiska museum och Danmarks geologiska undersökning, anhållit om vidtagande av åtgärder i syfte att han måtte komma i åtnjutande av hel pension såsom professor.

Denna ansökning har tillstyrkts av vederbörande *akademiska myndigheter* i Lund. Till stöd för åtgärd i angivet syfte har framhållits, bland annat, att Grönwalls långa tjänstetid i Danmark icke borde betraktas blott såsom ägnad åt en anställning i ett främmande lands tjänst utan lika mycket såsom en studie- och utbildningstid, som givetvis på många sätt och i hög grad kommit hans verksamhet i svensk statstjänst till godo.

Kanslersämbetet för rikets universitet har tillstyrkt utverkande av full pension åt Grönwall.

Statskontoret har — under återopande av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1927 om förhöjd pension åt professorn J. E. Lehmann — förklarat sig icke hava något att erinra emot att Grönwall tillerkändes tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till det belopp — såvitt av handlingarna framginge 300 kronor — som erfordrades för att hans sammanlagda pensionsförmåner skulle motsvara hel professorspension, 7,500 kronor.

Visserligen har jag funnit tveksamt, huruvida Grönwalls anställning i utländsk tjänst är av beskaffenhet att böra tillgodoräknas honom för erhållande av full professorspension. Med hänsyn till vad de akademiska myndigheterna i ärendet anfört har jag emellertid icke velat motsätta mig bifall till föreliggande framställning. Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att professor emeritus vid universitetet i Lund Karl Anders Axel Grönwall må, räknat från och med den 1 mars 1934, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — en tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till sådant belopp, att sammanlagda pensionsförmånen kommer att uppgå till 7,500 kronor för år.

2:o.

F. d. adjunkten vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall Arvid Leonard Bergström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Bergström är född den 7 april 1868;

att han tjänstgjort såsom lärare vid högre allmänna läroverk under en tid av 16 år 3 månader 12 dagar, nämligen under vårterminen 1912 samt från och med den 19 september 1917 till och med den 30 juni 1933, därav såsom ordinarie adjunkt vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall från och med den 1 juli 1920;

att statskontoret genom beslut den 8 juni 1933 förklarar Bergström berättigad till avkortad pension, att utgå enligt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag, till årligt belopp av 1,800 kronor, motsvarande $\frac{16}{33}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 3,700 kronor;

samt att Bergström under åren 1905—1912 tillhoppa 5 år 10 månader 7 dagar utan åtnjutande av tjänstledighet bestritt full tjänstgöring vid folkskola, högre folkskola eller kommunal mellanskola, nämligen under tiden 11 september 1905—15 juni 1908 eller 2 år 9 månader 5 dagar vid folkskola, under tiden 1 september 1908—1 juni 1911 eller 2 år 9 månader 1 dag vid högre folkskola samt under tiden 20 augusti—20 december 1912 eller 4 månader 1 dag vid kommunal mellanskola.

Bergström har anhållit att i pensionshänseende få tillgodoräkna sig förenämnda tjänstgöring vid folkskola, högre folkskola och kommunal mellanskola.

Skolöverstyrelsen har anfört, bland annat, följande:

Vad beträffade Bergströms anhållan att få tillgodoräkna sig tjänstgöring vid högre folkskola och kommunal mellanskola finge överstyrelsen erinra därom, att Kungl. Maj:t och riksdagen i ett flertal fall beviljat avgångna läroverkslärare tilläggs pensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken

de fullgjort tjänstgöring vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt med undervisning på åldersstadium motsvarande de allmänna läroverkens. Bergströms tjänstgöring vid högre folkskola och kommunal mellanskola måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och syntes hava varit till gagn för hans följande arbete i statens tjänst. Under sådana omständigheter syntes det överstyrelsen billigt, att även åt Bergström beviljades tilläggspension, beräknad för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken han bestritt berörda tjänstgöring.

Vidkommande åter Bergströms anhållan att få tillgodoräkna sig sin tjänstgöring vid folkskola, skulle överstyrelsen anse önskvärt, att ett sådant tillgodoräknande kunde äga rum. Det måste anses vara av värde för läroverkens lärare att äga någon kännedom även om arbetet i folkskolan, och detta icke blott numera efter 1927 års omorganisation av det högre skolväsendet utan även förut, då i varje fall en väsentlig del av läroverkens lärjungematerial rekryterats från folkskolan. Även denna Bergströms tjänstgöring måste anses hava varit av allmännyttig beskaffenhet och till gagn för hans följande arbete i läroverkens tjänst.

Därest Bergström finge tillgodoräkna sig sin förenämnda utomstatliga tjänstgöring för tilläggspension, skulle denna komma att beräknas *dels* för $\frac{2}{3}$ av sökandens till 5 år 10 månader 7 dagar uppgående tjänstetid vid folkskola, högre folkskola och kommunal mellanskola eller 3 år och omkring 11 månader, *dels* för den tid av 3 månader 12 dagar av hans tjänstetid i statens tjänst, som författningsenligt icke kunnat tillgodoräknas honom för statspension, alltså sammanlagt för 4 hela år.

Vid sådant förhållande skulle sökandens sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 20 år och hans årliga pension till $\frac{20}{33} \times 3,700$ kronor eller 2,242 kronor 42 öre och med föreskriven avrundning av pensionsbeloppet 2,250 kronor. Tilläggspensionen skulle alltså, enär den Bergström författningsenligt tillkommande pensionen uppginge till 1,800 kronor, utgöra 450 kronor. Å sammanlagda pensionsförmånen borde utgå pensionsförhöjning.

Statens pensionsanstalt har biträtt skolöverstyrelsens förslag och därvid anfört i huvudsak följande:

Pensionsanstalten finge till en början vitsorda, att Bergström icke hade att påräkna någon pension från anstalten för sin i ärendet omförmälda tjänstgöring vid icke statliga läroanstalter, vilken tjänstgöring i dess helhet fullgjorts, innan pensionsanstalten med år 1920 trätt i verksamhet.

Mot vad skolöverstyrelsen anfört och föreslagit i fråga om samma tjänstgörings tillgodoräknande till viss del för beredande åt Bergström av tilläggspension från allmänna indragningsstaten hade pensionsanstalten intet att erinra.

Statskontoret har likaledes tillstyrkt skolöverstyrelsens förslag och därvid anfört följande:

När det ifråga om befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen gällt tillgodoräknande för statspension av föregående för pension ej beräknelig anställning, hade riksdagen plägat uppställa såsom förutsättning för tillgodoräkandet, att den tjänstgöring, varom fråga vore, varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och till särskilt gagn för befattningshavarens arbete i statstjänst. Skolöverstyrelsen hade i sådant avseende erinrat om

att riksdagen i ett flertal fall beviljat tilläggspension åt läroverkslärare, som därvid fått tillgodoräkna $\frac{2}{3}$ av den tid, de fullgjort tjänstgöring vid statsunderstödd kommunal eller enskild läroanstalt. Likaså hade riksdagen vid olika tillfällen medgivit folkskolinspektör att för erhållande av sådan pension få i samma utsträckning tillgodoräkna tjänstgöring vid folkskola. Då, såsom skolöverstyrelsen framhållit, sökandens tjänstgöring vid såväl högre folkskola och kommunal mellanskola som folkskola vore av sådan beskaffenhet, som nyss nämnts, och då densamma fullgjorts vid statsunderstödda undervisningsanstalter, syntes det statskontoret rimligt, att jämväl sökanden finge i motsvarande grad tillgodoräkna denna tjänstgöring.

Fråga om rätt för läroverkslärare att i pensionshänseende tillgodoräkna tjänstetid vid den allmänna folkundervisningen har veterligen icke tidigare förelegat till statsmakternas prövning. För min del anser jag, att sådant tillgodoräknande i detta fall bör få äga rum i föreslagen omfattning. Till stöd härför vill jag, utöver vad myndigheterna anfört, framhålla, att den tjänstgöring, varom här är fråga, numera medför pensionsrätt i statens pensionsanstalt.

Mot myndigheternas i ärendet framställda förslag har jag intet att erinra. På grund härav hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. adjunkten vid högre allmänna läroverket i Hudiksvall Arvid Leonard Bergström må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 450 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

3:o.

Lektorn vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Herman Reinhold Kull. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Kull är född den 16 juli 1869 och således den 16 juli 1934 uppnår föreskriven pensionsålder av 65 år;

att han från och med höstterminen 1897 till och med vårterminens slut den 6 juni 1912 tjänstgjort såsom ordinarie lärare vid Lunds privata elementarskola;

att hans nyssnämnda tjänstgöring varit helt förlagd till gymnasialstadiet och varit förenad med undervisningsskyldighet om 15 veckotimmar under läsåren 1897/1898—1900/1901, 20—21 veckotimmar under läsåren 1901/1902 och 1902/1903 samt 24—29 $\frac{1}{2}$ veckotimmar under läsåren 1903/1904—1911/1912;

att omförmälda skola åtnjutit statsunderstöd från och med år 1903;

att Kull den 24 november 1911 utnämnts att från och med den 1 december samma år vara lektor vid högre allmänna läroverket i Hälsingborg (numera högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg), vilken befattning han efter förenämnda den 6 juni 1912 avslutad tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola i en följd uppehållit utan åtnjutande av annan ledighet än sjukledighet;

att Kull således den 7 juni 1934, därest han intill denna dag tjänstgör å lektorsbefattningen utan avdragsverkande ledighet, uppnår 22 för pension beräkneliga tjänstår;

att Kull uppbär avlöning enligt högsta lönegraden för lektor vid allmänt läroverk;

samt att skolöverstyrelsen i framställning till statskontoret, vilken framställning dock ännu icke kunnat upptagas till behandling, hemställt, att Kull måtte förklaras berättigad att från och med månaden näst efter den, under vilken hans avgång från tjänsten efter den 16 juli 1934 uppnådd levnadsålder av 65 år komme att äga rum, åtnjuta pension till belopp av 3,070 kronor, motsvarande i avrundat tal $\frac{22}{33}$ av det för Kull gällande pensionsunderlaget, 4,600 kronor.

Kull har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av tilläggs-pension på grund av förenämnda tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola.

Skolöverstyrelsen har — under erinran att Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare bifallit liknande ansökningar — anfört, i huvudsak, följande:

Kulls tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola måste enligt överstyrelsens förmenande anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och syntes hava varit till stort gagn för hans följande arbete i statens tjänst. Under sådana omständigheter syntes det överstyrelsen med billigheten överensstämmande, att åt Kull beviljades tilläggs-pension.

Vid bestämmandet av den tid, som borde tillgodoräknas Kull för erhållande av tilläggs-pension, syntes hänsyn icke kunna tagas till annan del av Kulls tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola än den, under vilken han fullgjort tjänstgöring till minst samma omfattning som den för lektor vid allmänt läroverk föreskrivna, eller läsåren 1901/1902—1911/1912. I fråga om den del av sistnämnda tidsperiod, under vilken läroanstalten åtnjutit statsunderstöd, eller sålunda tiden från och med den 1 januari 1903 syntes det stå i full överensstämmelse med av Kungl. Maj:t och riksdagen tidigare fattade beslut i liknande ärenden, om tilläggs-pension, beräknad för $\frac{2}{3}$ av nämnda tid, beviljades Kull. Beträffande därefter frågan, huruvida vid beräkandet av tilläggs-pensionen hänsyn borde tagas till Kulls tjänstgöring under läsåret 1901/1902 och höstterminen 1902, under vilken tid ifrågasvarande läroanstalt icke åtnjutit statsunderstöd, ville överstyrelsen framhålla, att läroanstalten under sagda tid och långt dessförinnan ägt rätt att anställa mogenhetsexamen. Då sistnämnda befogenhet syntes hava varit grundad på ett från statens sida förefintligt ännu större förtroende till det vid läroanstalten bedrivna arbetet än det, som låge däri, att en läroanstalt

tillerkänts statsunderstöd, ville överstyrelsen tillstyrka, att även läsåret 1901/1902 och höstterminen 1902 tillgodoräknades Kull för tilläggspension, och att Kull således beviljades sådan pension, beräknad för $\frac{2}{3}$ av hans tjänstgöringstid vid Lunds privata elementarskola alltifrån höstterminen 1901, d. v. s. för $\frac{2}{3}$ av omkring 10 år 9 månader, eller 7 hela år. Vid bifall härtill skulle Kulls sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 29 år och hans årliga pension till $\frac{29}{33} \times 4,600$ kronor eller 4,042 kronor 42 öre och med föreskriven avrundning av pensionsbeloppet 4,050 kronor. Tilläggspensionen skulle alltså, enär den Kull författningsenligt tillkommande pensionen syntes komma att uppgå till 3,070 kronor, utgöra 980 kronor. Å sammanlagda pensionsförmånen borde utgå pensionsförhöjning.

Statskontoret har tillstyrkt tilläggspension åt Kull till belopp av 840 kronor och därvid anfört i huvudsak följande:

Statskontoret ville erinra, att vid beviljande av tilläggspension, varom nu vore fråga, hittills såsom regel hänsyn tagits endast till tjänstgöring i skola, vilken vid tiden för tjänstgöringen åtnjutit statsunderstöd. Det ville synas statskontoret, att tillräckliga skäl knappast föreläge att i nu förevarande fall göra ett avsteg härifrån. Av Kulls tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola syntes därför endast tiden från och med ingången av år 1903 eller omkring 9 år 5 månader böra tagas i betraktande. Två tredjedelar härav utgjorde 6 hela år, och under förutsättning att Kulls tjänstetid i statstjänst vid avskedet uppginge till 22 år skulle alltså den sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetiden uppgå till 28 år och hans årliga pension till $\frac{28}{33}$ av 4,600 kronor eller 3,903 kronor 3 öre och med föreskriven avrundning 3,910 kronor. Då Kull författningsenligt tillkommande pension kunde antagas komma att uppgå till 3,070 kronor, syntes tilläggspensionen böra bestämmas till (3,910—3,070 =) 840 kronor.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit tillstyrker jag, att tilläggspension beredes Kull på grund av hans före tillträdet av lektorsbefattningen bestridda tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola. Tilläggspensionen synes mig böra bestämmas enligt av statskontoret angivna grunder.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att lektorn vid högre allmänna läroverket för gossar i Hälsingborg Herman Reinhold Kull må från och med månaden näst efter den, varunder han efter den 16 juli 1934 uppnådd levnadsålder av 65 år avgår ur tjänst, under sin återstående livstid — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — från anslaget till diverse pensioner och understöd m. m. uppbära tilläggspension till belopp av 840 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

4:o.

F. d. ämneslärarinnan vid samrealskolan i Vimmerby Julia Matilda Helander. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Helander är född den 20 februari 1873;

att hon avlagt filosofie kandidatexamen;

att Helander jämlikt beslut av statskontoret den 8 juni 1933 berättigats att från och med den 1 juli 1933 under sin återstående livstid åtnjuta avkortad pension, att utgå enligt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag, till årligt belopp av 2,200 kronor, motsvarande $\frac{22}{30}$ av det för henne gällande pensionsunderlaget, 3,000 kronor;

att statskontoret vid beräkningen av den Helander sålunda författningsenligt tillkommande pensionen tillgodoräknat henne dels läsåret 1905/1906, varunder hon tjänstgjort såsom vikarierande adjunkt vid lägre allmänna läroverket i Söderköping, och dels läsåren 1912/1913—1932/1933, varunder hon tjänstgjort såsom ämneslärarinna vid samrealskolan (tidigare samskolan) i Vimmerby;

att Helander förutom förenämnda tjänstgöring i statens tjänst bestritt tjänstgöring även vid icke statliga läroanstalter, nämligen under höstterminen 1906 såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring vid det på kommunens bekostnad utvidgade lägre allmänna läroverket i Söderköping med avlöning av donationsmedel och kommunala medel samt under $7\frac{1}{2}$ år vid statsunderstödda läroanstalter, nämligen såsom ämneslärarinna med full tjänstgöring under läsåren 1903/1904 och 1904/1905 vid Östersunds elementarläroverk för flickor, under vårterminen 1907 och läsåren 1907/1908—1910/1911 vid Söderköpings samskola och under läsåret 1911/1912 vid Ebba Lundbergs högre läroverk för flickor i Hälsingborg;

samt att Helander icke är delägare vare sig i svenska lärarinnornas pensionsförening eller i pensionsinrättningen för lärarinnor vid Sveriges högre skolor för kvinnlig ungdom och ej heller äger rätt till pension eller tilläggspension från lärarinnornas pensionsanstalt.

Helander har anhållit att komma i åtnjutande av tilläggspension på grund av förenämnda tjänstgöring vid enskilda läroanstalter.

Skolöverstyrelsen har, med erinran om riksdagens beslut i vissa tidigare liknande fall, tillstyrkt, att Helander måtte få tillgodoräkna sig $\frac{2}{3}$ av den till $7\frac{1}{2}$ år uppgående tid, under vilken hon tjänstgjort vid förenämnda statsunderstödda enskilda läroanstalter, eller 5 år. Under sådan förutsättning skulle Helanders sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid uppgå till 27 år och hennes årliga pension till $\frac{21}{30}$ av 3,000 kronor eller 2,700 kronor. Vid bifall härtill skulle tilläggspensionen, enär den Helander författningsenligt tillkommande pensionen uppginge till ett belopp av 2,200 kronor, utgöra 500 kronor. Pensionsförhöjning enligt

kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280) syntes böra utgå å sammanlagda beloppet av den författningsenliga pensionen och tilläggspensionen.

Statskontoret har biträtt skolöverstyrelsens förslag.

I enlighet med ämbetsverkens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. ämneslärarinnan vid samrealskolan i Vimmerby Julia Matilda Helander må, räknat från och med den 1 juli 1933, under sin återstående livstid uppbära — utöver henne författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 500 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

5:o.

F. d. lektorn vid folkskoleseminariet i Lund Emil Björkman. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Björkman är född den 5 oktober 1868;

att han från och med vårterminen 1903 till och med vårterminen 1914, med undantag dock för läsåret 1908/1909, eller under sammanlagt $10\frac{1}{2}$ år innehaft anställning med full tjänstgöring vid statsunderstödd enskild läroanstalt, nämligen Lunds privata elementarskola;

att han den 28 november 1913 utnämns till adjunkt vid realskolan i Malmö, från vilken befattning han åtnjutit tjänstledighet till och med den 9 juni 1914 för bestridande av tjänstgöring vid nyssnämnda enskilda läroanstalt;

att han efter sistnämnda dag under sammanlagt 19 år tjänstgjort vid statliga läroanstalter, senast såsom lektor vid folkskoleseminariet i Lund, från vilken befattning han vid uppnådd pensionsålder erhållit avsked från och med den 6 oktober 1933;

att han genom beslut av statskontoret den 26 juni 1933 förklarats berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång ur tjänst komme att äga rum, åtnjuta avkortad pension, att utgå enligt bestämmelserna i 1907 års civila pensionslag, till årligt belopp av 2,650 kronor, motsvarande efter föreskriven avrundning $\frac{19}{33}$ av det för honom gällande pensionsunderlaget, 4,600 kronor.

Björkman har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av tilläggspension på grund av förenämnda tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola.

Skolöverstyrelsen har tillstyrkt, att Björkman — i likhet med vad i tidigare fall ägt rum — måtte erhålla rätt att för tilläggs pension tillgodoräkna sig $\frac{2}{3}$ av tiden för ifrågavarande tjänstgöring vid Lunds privata elementarskola. Vid bifall härtill skulle hans för pension beräkneliga tjänstetid komma att uppgå till $19 + \frac{2}{3} \times 10 \frac{1}{2}$ år eller 26 år. Enär pensionsunderlaget för Björkman utgjorde 4,600 kronor, komme alltså hans pension jämte tilläggs pension att uppgå till $\frac{26}{33} \times 4,600$ kronor eller i avrundat tal 3,630 kronor och tilläggs pensionen alltså att utgöra 980 kronor.

Statskontoret har anslutit sig till skolöverstyrelsens förslag.

Under åberopande av vad i ärendet förekommit hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. lektorn vid folkskoleseminariet i Lund Emil Björkman må, räknat från och med den 1 november 1933, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs pension å allmänna indragningsstaten till belopp av 980 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

6:o.

F. d. lärarinnan i hushållsgöromål vid folkskoleseminariet i Stockholm Amalia (Amy) Ulrika Waldenström, född Ekström. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Waldenström är född den 3 februari 1874;

att hon från och med vårterminen 1904 till och med vårterminen 1910 oavbrutet tjänstgjort såsom lärarinna i huslig ekonomi vid Trollhättans folkskola;

att statsbidrag till undervisningen i omförmälda ämne utgått till Trollhättans folkskola från och med höstterminen 1906;

att hennes undervisningsskyldighet vid nämnda folkskola omfattat 30 veckotimmar under läsåret 1906/1907, 36 veckotimmar under läsåret 1907/1908 samt 30 veckotimmar under vart och ett av läsåren 1908/1909 och 1909/1910;

att hon från och med den 1 juli 1910 till och med den 3 februari 1934, då hon vid uppnädd pensionsålder avgått ur tjänst, eller således under en tid av omkring 23 år 7 månader utan annan tjänstledighet än för sjukdom tjänstgjort såsom ordinarie lärarinna i hushållsgöromål vid folkskoleseminariet i Stockholm;

samt att statskontoret genom beslut den 2 november 1933 förklarar Waldenström berättigad att från och med månaden näst efter den, vari avgång

från tjänsten efter uppnådd pensionsålder komme att äga rum, åtnjuta avkortad pension till årligt belopp av 2,190 kronor, motsvarande i avjämnat tal $\frac{2}{3}$ av det för henne jämlikt kungörelsen den 19 juni 1919 (nr 508) uträknade pensionsunderlaget, 2,845 kronor 93 öre.

Waldenström har hos Kungl. Maj:t anhållit att komma i åtnjutande av tilläggspension på grund av förenämnda tjänstgöring vid Trollhättans folkskola.

Skolöverstyrelsen har anfört i huvudsak följande:

Kungl. Maj:t och riksdagen hade i vissa tidigare fall bifallit liknande ansökningar. Så hade 1933 års riksdag beviljat folkskolinspektören O. T:son Huldén och musikläraren vid folkskoleseminariet i Göteborg C. O. Holmberg tilläggspensioner, beräknade för $\frac{2}{3}$ av den tid, under vilken var och en av dem bestritt tjänstgöring vid, bland annat, folkskola (prop. nr 62, p. 5, och 235, p. 4; bankoutsk. utl. nr 34, p. 72 och 83; riksd. skr. nr 271). I fråga om Waldenströms tjänstgöring vid Trollhättans folkskola ville överstyrelsen framhålla, att densamma måste anses hava varit av direkt allmännyttig beskaffenhet och till gagn för hennes följande arbete vid seminarium för utbildande av blivande folkskollärarinnor. Under sådana omständigheter syntes det överstyrelsen med billigheten överensstämmande, att även Waldenström beviljades tilläggspension av statsmedel.

Waldenströms tjänstgöring vid Trollhättans folkskola hade haft minst den omfattning, som numera vid reglering av motsvarande tjänster vid folkskola för delaktighet i statens pensionsanstalt normalt ansåges som full tjänstgöring. Då emellertid statsbidrag icke utgått för sagda undervisning förrän från och med höstterminen 1906, syntes av Waldenströms tjänstetid vid folkskolan allenast tiden från och med sistnämnda termin till och med vårterminen 1910 eller således 4 hela år kunna tagas i beräkning för beviljande av tilläggspension. I överensstämmelse med riksdagens beslut angående folkskolinspektören Huldén och musikläraren Holmberg syntes Waldenström för tilläggspension kunna tillgodoräknas $\frac{2}{3}$ av nyssnämnda tid, 4 år, eller alltså 2 år 8 månader. Tillsammans med den tid av 23 år 7 månader, varunder Waldenström innehaft anställning i statens tjänst, skulle hennes sammanlagda för statspension beräkneliga tjänstetid utgöra 26 hela år, var emot svarade en årlig pension av $\frac{26}{30} \times 2,845$ kronor 93 öre eller i avrundat tal 2,470 kronor. Tilläggspensionen skulle alltså, enär den Waldenström författningsenligt tillkommande pensionen uppginge till 2,190 kronor, utgöra 280 kronor. Å sammanlagda pensionsförmånen borde utgå pensionsförhöjning enligt kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

Statskontoret har biträtt skolöverstyrelsens hemställan.

I anslutning till ämbetsverkens förslag hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att f. d. lärarinnan i hushållsgöromål vid folkskoleseminariet i Stockholm Amalia (Amy) Ulrika Waldenström, född Ekström, må, räknat från och med den 1 mars 1934, under sin återstående livstid uppbära — ut-

över henne författningsenligt tillkommande pension — tilläggspension å allmänna indragningsstaten till belopp av 280 kronor för år, med rätt att å sammanlagda pensionsförmånen åtnjuta förhöjning enligt bestämmelserna i kungörelsen den 18 juni 1925 (nr 280).

7:0

Domänstatistikern å extra stat, notarien i domänstyrelsen Karl Gustaf Gunnar Norling. Av handlingarna i ärendet inhämtas,

att Norling är född den 7 juli 1867 och sålunda den 7 juli 1934 uppnår föreskriven pensionsålder;

att han år 1889 utexaminerades från skogsinstitutet;

att han alltsedan den 12 januari 1891, då han erhöll förordnande såsom extra jägmästare, eller under omkring 43 år varit anställd i statstjänst;

att han från och med den 4 juni 1894 intill utgången av mars 1906 — med undantag av en tid av 3 månader 10 dagar, varunder han tjänstgjorde såsom vikarierande lektor vid skogsinstitutet — innehade förordnanden såsom assistent vid skogliga undersökningar, jägmästarassistent, överjägmästarassistent eller vikarierande jägmästare eller såsom icke-ordinarie tjänsteman (amanuens eller vikarierande notarie) hos domänstyrelsen;

att han den 1 april 1906 tillträdde ordinarie befattning i dåvarande första graden hos domänstyrelsen, i vilken egenskap han tjänstgjorde såsom notarie intill utgången av år 1915 och såsom statistiker under åren 1916—1919;

att, sedan i enlighet med Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut med ingången av år 1920 i domänstyrelsen inrättats en befattning i andra graden såsom domänstatistiker å extra stat, Norling jämlikt särskilda Kungl. Maj:ts beslut varit förordnad att uppehålla nämnda befattning alltifrån dess inrättande;

att Norling numera i egenskap av domänstatistiker åtnjuter lön enligt 12:e lönegraden i den för befattningshavare å extra stat inom domänverket fastställda löneplanen (motsvarande lön för befattningshavare å extra stat i 26:e lönegraden vid allmänna civilförvaltningen);

att Norling under åren 1906—1919 innehade förordnanden såsom byråchef under sammanlagt omkring 1 år 10 månader;

samt att Norling under tiden för sin anställning i statstjänst åtnjuttit tjänstledighet utöver semester under sammanlagt omkring 1 år 10 månader.

I en till Kungl. Maj:t ställd skrift har Norling — under åberopande av Kungl. Maj:ts och riksdagens beslut år 1929 angående tilläggspension åt byråchefen å extra stat i domänstyrelsen, f. d. jägmästaren A. E. A. F. Maass (prop. nr 200, p. 1; riksd. skr. nr 216, p. 5) — anhållit att utöver honom såsom notarie i domänstyrelsen författningsenligt tillkommande pen-

sion, 4,200 kronor, komma i åtnjutande av tilläggspension med 1,020 kronor, motsvarande i avrundat tal $\frac{2}{3}$ av skillnaden mellan det pensionsbelopp, 5,724 kronor, som skulle hava tillkommit honom, om han varit innehavare av ordinarie befattning i 12:e lönegraden i domänstyrelsen, och den till honom såsom notarie författningsenligt utgående pensionen.

Domänstyrelsen har, med vitsordande av det nit och det stora intresse, Norling ådagalagt vid handhavandet av domänstatistikerbefattningen, samt under åberopande av statsmakternas beslut rörande extra byråchefen Maass, tillstyrkt ansökningen.

Statskontoret har anfört i huvudsak följande:

Såvitt av handlingarna i ärendet framginge, syntes Norling, som den 7 juli 1934 komme att uppnå föreskriven pensionsålder, vid avsked vara berättigad till hel pension å sin ordinarie notariebefattning, vilken enligt den i gällande avlöningsreglemente för domänverket införda löneplanen vore placerad i 9:e lönegraden (motsvarande lönegraden B 21 vid allmänna civilförvaltningen). Å nämnda befattning utginge pension med ett belopp av 4,200 kronor.

Då i detta fall syntes föreligga sådana omständigheter, som föranlett riksdagen medgiva, att till byråchefen å extra stat i domänstyrelsen A. E. A. F. Maass finge utgå viss fyllnadspension, ville statskontoret icke motsätta sig, att en liknande förmån utverkades jämväl åt Norling. I överensstämmelse med den princip, som tillämpats vid beräkningen av tilläggs-pensionen åt Maass, skulle fyllnadspensionen åt Norling utgöra 1,016 kronor eller i avrundat tal 1,020 kronor.

I likhet med ämbetsverken anser jag mig böra förorda, att tilläggspension beredes Norling. I fråga om beloppet av tilläggspensionen kan jag dock icke biträda det föreliggande förslaget, som innebär att denna förmån skulle bestämmas till två tredjedelar av skillnaden mellan Norlings pension å notarietjänsten och hel ålderspension för *ordinarie* befattning i 12:e (26:e) lönegraden. Jag vill erinra, att Kungl. Maj:t och riksdagen under senare år i åtskilliga fall beviljat pension åt i lönegrad placerade icke-ordinarie befattningshavare vid allmänna civilförvaltningen samt att i dylika fall vid beräkning av pensionen tagits till utgångspunkt de grunder för pensionering av icke-ordinarie befattningshavare, som föreslagits av 1926 års pensionsutredning i betänkande den 29 mars 1927. Det pensionsunderlag, som av pensionsutredningen föreslagits för tjänst å *extra stat* i 26:e lönegraden, utgör 5,400 kronor. Samma belopp skulle vid bifall till det förslag till civilt tjänstepensionsreglemente, som framlagts för innevarande års riksdag, komma att gälla såsom pensionsunderlag för extrastatstjänster i nämnda lönegrad. Enligt min mening bör tilläggspensionen bestämmas till två tredjedelar av skillnaden mellan detta belopp och pensionsunderlaget för notarietjänsten eller alltså till $\frac{2}{3} \times (5,400 - 4,200) = 800$ kronor, jämkat till 804 kronor.

På grund av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att domänstatistikern å extra stat, notarien i domänstyrelsen Karl Gustaf Gunnar Norling må från och med dagen näst efter den, då han efter uppnådda 67 levnadsår avgår från tjänsten, under sin återstående livstid uppbära — utöver honom författningsenligt tillkommande pension — tilläggs pension från statens domäners fond till belopp av 804 kronor för år.

Vad departementschefen under punkterna 1:o —7:o hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämma, bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

John O. Karlsson.